EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 24.11.2022
COM(2022) 649 final

2022/0386 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin puolesta Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisellä maanteiden tavaraliikennettä koskevalla sopimuksella perustetussa sekakomiteassa otettavasta kannasta sekakomitean työjärjestykseen ja sopimuksen voimassaolon jatkamiseen

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN KOHDE

Tämä ehdotus koskee päätöstä Lyonissa 29 päivänä kesäkuuta 2022 allekirjoitetulla Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisellä maanteiden tavaraliikennettä koskevalla sopimuksella[1], jäljempänä ’sopimus’, perustetussa sekakomiteassa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta seuraaviin:

- sekakomitean työjärjestyksen vahvistaminen sopimuksen 6 artiklan 6 kohdan mukaisesti;
- sopimuksen voimassaolon jatkaminen sen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. EHDOTUKSEN TAUSTA

2.1. Yhteenveto sopimuksesta

Sopimuksen tarkoituksena on tilapäisesti helpottaa maanteiden tavaraliikennettä Moldovan tasavallan, jäljempänä ’Moldova’, ja Euroopan unionin välillä ja niiden kautta myöntämällä lisäoikeuksia Moldovan ja EU:n väliseen kauttakulkuun ja kuljetukseen Venäjän Ukrainaan kohdistaman laittoman hyökkäyksen ja sen Moldovan tieliikennealalle aiheuttamien merkittävien häiriöiden seurauksena. Sopimus on nykyisellään voimassa 31. maaliskuuta 2023 saakka.

Sopimuksen soveltamisen ja täytäntöönpanon valvontaa ja seurantaa varten perustettiin sekakomitea. Se päättää erityisesti työjärjestyksensä vahvistamisesta ja sopimuksen voimassaolon jatkamisesta. Sopimuksen voimassaolon jatkamisesta sekakomitean on päätettävä viimeistään kolme kuukautta ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä eli viimeistään 31. joulukuuta 2022. Sopimuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaan sekakomitea hyväksyy päätöksensä yhteisymmärryksellä.

Moldovan viranomaiset ja komissio ovat alustavasti sopineet, että sekakomitean ensimmäinen kokous pidetään 15. joulukuuta 2022.

2.2. Sopimuksen seuranta

Sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa otettiin käyttöön velvoite seurata sopimusta erityisesti tarkastelemalla säännöllisesti sopimuksen toimivuutta suhteessa sen tavoitteisiin. Moldovan viranomaiset ovat seurannan yhteydessä toimittaneet komissiolle tietoja sopimuksen täytäntöönpanosta. Tiedot kattavat erityisesti vuoden 2022 kolmannen neljänneksen eli sopimuksen kolme ensimmäistä soveltamiskuukautta, ja niistä käyvät ilmi seuraavat seikat:

- **Sopimuksella on onnistuneesti tuettu Moldovan taloutta lisäämällä merkittävästi vientiä Moldovasta EU:hun.** Moldovan vienti EU:hun (282,7 milj. euroa) kasvoi vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä 17,5 prosenttia vuoden 2021 kolmanteen neljännekseen verrattuna. Tämä johtuu viljan (+97,2 %), kasviöljyjen (+1 377,8 %) sekä hedelmien ja viinin (+22 %) viennin kasvusta. EU:n osuus Moldovan kokonaisviennistä on nyt 60 prosenttia, ja osuuden odotetaan edelleen kasvavan huomattavasti.

[1] EUVL L 181, 7.7.2022, s. 4.

- **Sopimus on myös ollut erittäin hyödyllinen EU:n kannalta.** EU:n vienti Moldovaan (387,5 milj. euroa) kasvoi vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä 41 prosenttia vuoden 2021 kolmanteen neljännekseen verrattuna. Erityisesti öljytuotteiden viennin määrä on kasvanut noin kertoimella 4. Vienti EU:sta Moldovaan on ollut suurempaa kuin tuonti Moldovasta EU:hun.
- **Sopimuksella moldovalaisille liikenteenharjoittajille myönnetyt oikeudet eivät ole johtaneet moldovalaisten kuorma-autojen määrän kasvuun EU:n teillä.** Vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä moldovalaiset liikenteenharjoittajat olivat suorittaneet EU:ssa 13 255 maantiekuljetusta, kun vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä niitä oli 14 983, eli kasvua oli 13 prosenttia. Itse asiassa EU:n liikenteenharjoittajat ovat hyötyneet paljon enemmän sopimuksen täytäntöönpanosta (EU:n liikenteenharjoittajien Moldovassa suorittamien maantiekuljetusten määrän kasvu oli 73 prosenttia, kun verrataan vuoden 2021 kolmatta neljännestä vuoden 2022 kolmanteen neljännekseen) vaikka EU:n liikenteenharjoittajien Moldovaan suuntautuvien maantiekuljetusten määrä on edelleen paljon pienempi kuin moldovalaisten liikenteenharjoittajien EU:hun suuntautuvien maantiekuljetusten määrä (3 327 EU:n kuljetusoperaatiota vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä verrattuna 5 572:een vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä). Näin ollen voidaan päätellä, että **sopimuksesta ei ole ollut haittaa EU:n liikenteenharjoittajille**. Samaan aikaan Venäjän moldovalaisille liikenteenharjoittajille myöntämien lupien määrä on vähentynyt yli puolella (4 406 vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä, kun vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä vastaava luku oli 1 943). Tämä osoittaa, että moldovalaiset maantieliikenteen harjoittajat onnistuivat löytämään vaihtoehtoisia markkinoita EU:sta kompensoidakseen taloudellisten näkymien menetyksiä Venäjällä.
- **Tällä sopimuksella** sekä vastaavalla Moldovan ja Ukrainan välisellä tieliikennesopimuksella **on ollut keskeinen rooli solidaarisuuskaistojen yhteydessä**. Se on mahdollistanut sujuvan tavaravirran Ukrainasta ja helpottanut maan naapurina oleviin jäsenvaltioihin kohdistuvaa painetta. Merkittävä ja ennennäkemätön määrä olennaisia tavaroita kulki Ukrainasta EU:hun Moldovan kautta. Tämä koski viljaa (96 602 tonnia Ukrainasta Moldovan kautta EU:hun vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä, kun määrä vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä oli 917 tonnia) ja kasviöljyä (22 708 tonnia vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä, kun määrä vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä oli 503 tonnia). Esimerkiksi öljyn vienti Ukrainasta EU:hun Moldovan kautta kasvoi merkittävästi: vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä öljyä kuljetettiin 503 tonnia ja vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä yli 22 708 tonnia. Vastaavasti vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä 917 tonnia Ukrainasta peräisin olevaa viljaa kuljetettiin Moldovan kautta EU:hun, kun taas samaa reittiä kulki vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä yli 96 000 tonnia.
- **Sopimus** on myös vähentänyt **merkittävästi** liikennealan ja valtion viranomaisten **taakkaa** lupien myöntämiseen liittyvissä hallinnollisissa muodollisuuksissa.

2.3. Sekakomitea

Sopimuksen 6 artiklalla perustettiin sekakomitea seuraamaan ja valvomaan sopimuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa sekä tarkastelemaan säännöllisesti sopimuksen toimivuutta suhteessa sen tavoitteisiin. Tämän määräyksen mukaan sekakomitea koostuu osapuolten edustajista. Se tekee päätöksensä yksimielisesti, ja päätökset sitovat osapuolia.

Sekakomitea kutsutaan 6 artiklan 2 kohdan mukaan koolle viimeistään kolme kuukautta ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä, jotta voidaan arvioida sopimuksen voimassaolon jatkamisen tarvetta ja tehdä päätös sen jatkamisesta, sen kesto mukaan luettuna.

Sopimuksen 6 artiklan 6 kohdan mukaan sekakomitea vahvistaa oman työjärjestyksensä.

2.4. Sekakomitean suunniteltu säädös sen työjärjestyksen osalta

Sekakomitea tekee 6 artiklan 5 ja 6 kohdan mukaisesti ensimmäisessä kokouksessaan päätöksen sekakomitean työjärjestyksen vahvistamisesta. Työjärjestyksen tarkoituksena on tukea sekakomitean organisaatiota ja toimintaa sopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon mahdollistamiseksi.

2.5. Sekakomitean suunniteltu säädös sen sopimuksen voimassaolon jatkamisen osalta

Sekakomitea tekee 6 artiklan 2 ja 5 kohdan mukaisesti ensimmäisessä kokouksessaan päätöksen sopimuksen voimassaolon jatkamisesta 31. päivään joulukuuta 2025.

Tähän on neljä syytä. Ensinnäkin sopimuksen seurannasta seuraa, että siitä on ollut hyötyä sekä EU:n että Moldovan kaupalle. Maantieliikennepalvelujen lisääntyminen on hyödyttänyt myös kummankin osapuolen maantieliikenteen harjoittajia. Siksi ei ole mitään syytä olla jatkamatta sopimusta, joka oli alun perin suunniteltu auttamaan Moldovan taloutta Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan yhteydessä mutta joka on myös tarjonnut todellisia etuja EU:lle. Toiseksi Moldova on sopimuksen ansiosta alkanut suunnata kauppaa idästä EU:hun, mikä on edistänyt Moldovan talouden asteittaista yhdentymistä läntiseen talouteen. Ukrainan kanssa tehdyn vastaavan tieliikennesopimuksen ohella sopimus on myös helpottanut ukrainalaisten tavaroiden vientiä, edistänyt solidaarisuuskaistoja ja ylläpitänyt kahta taloutta, joita EU on sitoutunut tukemaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Näille tekijöille, joilla on myös selkeä poliittinen merkitys nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, olisi annettava kannustusta ja vahvistusta ehdotetulla jatkolla. Kolmanneksi sopimuksen olisi aikanaan myös katsottava helpottavan Ukrainan jälleenrakentamista Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan päätyttyä. EU on myös tiiviisti mukana kansainvälisessä Moldovan tukifoorumissa – kaikki toimet, joiden voitaisiin tulkita tarkoittavan Moldovalle jo myönnetyn tuen peruuttamista, antaisivat kielteisen signaalin ja asettaisivat EU:n foorumin puitteissa epäjohdonmukaiseen ja mahdollisesti ristiriitaiseen asemaan sekä sisäisesti että ulkoisesti.

Sopimuksen jatkaminen 31. joulukuuta 2025 saakka on tarpeen, koska alkuperäisen sopimuksen tekemisen perusteena olevat olosuhteet ovat edelleen voimassa ja luultavasti melko pitkään. Venäjän hyökkäys Ukrainaa vastaan on voimistumassa, eivätkä useimmat tarkkailijat näe hyökkäyksen päättyvän lähitulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että Mustanmeren satamien kautta tapahtuva meriliikenne, joka voisi olla yksi Moldovan vientireiteistä, on edelleen hyvin vähäistä. YK:n Mustanmeren vilja-aloite on tuottanut osittaisen ratkaisun. Aloitteen laajentaminen on kuitenkin epävarmaa, ja sen soveltamisala rajoittuu toistaiseksi viljaan. Sotilasoperaatioiden jatkuminen Moldovan itäosassa ja siihen liittyvä kuljetusinfrastruktuurin tuhoutuminen näillä alueilla, jotka olivat aiemmin olleet Moldovan viennin kauttakulkualueita, rajoittavat lähitulevaisuudessa edelleen Moldovan pääsyä perinteisille markkinoilleen.

2.6. EU:n ja Ukrainan välinen tieliikennesopimus

Komissio antaa piakkoin ehdotuksen neuvoston päätökseksi unionin kannasta Lyonissa 29. kesäkuuta 2022 allekirjoitetun Euroopan unionin ja Ukrainan välisen maanteiden

tavaraliikennettä koskevan sopimuksen[2] voimassaoloajan pidentämiseen. Edellä mainituista syistä ja erityisesti Moldovan roolista solidaarisuuskaistojen yhteydessä sekä Ukrainan ja Moldovan välisen tieliikennesopimuksen olemassaolosta komissio katsoo, että Ukrainan kanssa tehdyn sopimuksen päättymispäivän olisi oltava sama kuin Moldovan sopimuksen eli 31. joulukuuta 2025.

3. UNIONIN PUOLESTA OTETTAVA KANTA

Unionin puolesta otettavana kantana olisi oltava puoltaa tämän ehdotuksen liitteenä olevan sekakomitean päätösluonnoksen hyväksymistä.

4. OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, 218 artiklan 9 kohdassa määrätään neuvoston päätöksistä ”sopimuksella perustetussa elimessä unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta, silloin kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita”.

Ilmaisu ”säädökset, joilla on oikeusvaikutuksia” kattaa myös säädökset, joilla on oikeusvaikutuksia kyseiseen elimeen sovellettavan kansainvälisen oikeuden nojalla. Se kattaa myös välineet, joilla ei ole sitovaa vaikutusta kansainvälisen oikeuden nojalla mutta jotka ”voivat vaikuttaa ratkaisevasti sen säännöstön sisältöön, jonka unionin lainsäätäjä antaa”.

Sekakomitea on sopimuksella eli Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisellä maanteiden tavaraliikennettä koskevalla sopimuksella perustettu elin.

Päätös, joka sekakomitean on määrä antaa, on säädös, jolla on oikeusvaikutuksia. Ensinnäkin sekakomitean työjärjestyksen vahvistamista koskeva suunniteltu säädös on sopimuksen 6 artiklan 5 ja 6 kohdan mukaisesti sitova kansainvälisen oikeuden nojalla, ja toiseksi sopimuksen voimassaolon jatkamista koskeva suunniteltu säädös on sopimuksen 6 artiklan 2 ja 6 kohdan mukaisesti myös sitova kansainvälisen oikeuden nojalla.

Suunnitellulla säädöksellä ei täydennetä eikä muuteta sopimuksen institutionaalisia rakenteita. Sen vuoksi ehdotetun neuvoston päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohta.

SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla annettavan päätöksen aineellinen oikeusperusta määräytyy ensisijaisesti sen suunnitellun säädöksen tavoitteen ja sisällön perusteella, jota unionin puolesta otettava kanta koskee. Jos suunnitellulla säädöksellä on kaksi tavoitetta tai siihen sisältyy kaksi osatekijää ja jos näistä tavoitteista tai osatekijöistä toinen on mahdollista määritellä pääasialliseksi tavoitteeksi tai osatekijäksi, johon nähden toinen tavoite tai osatekijä on liitännäinen, SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla hyväksyttävällä päätöksellä on oltava vain yksi aineellinen oikeusperusta eli se, jota pääasiallinen tai ensisijainen tavoite tai osatekijä edellyttää.

Suunnitellun säädöksen pääasiallinen tavoite ja sisältö liittyvät tieliikenteeseen.

Ehdotetun päätöksen aineellinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 91 artikla.

[2] EUVL L 179, 6.7.2022, s. 1.

5. SUUNNITELLUN SÄÄDÖKSEN JULKAISEMINEN

Sekakomitean päätös on aiheellista julkaista *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* sen jälkeen, kun se on hyväksytty.

2022/0386 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin puolesta Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisellä maanteiden tavaraliikennettä koskevalla sopimuksella perustetussa sekakomiteassa otettavasta kannasta sekakomitean työjärjestykseen ja sopimuksen voimassaolon jatkamiseen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 91 artiklan yhdessä 218 artiklan 9 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Unioni on allekirjoittanut Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisen maanteiden tavaraliikennettä koskevan sopimuksen[3], jäljempänä ’sopimus’, ja sitä sovelletaan väliaikaisesti 29 päivästä kesäkuuta 2022.

(2) Sopimuksen 6 artiklan 1 kohdalla perustetaan sekakomitea valvomaan ja seuraamaan sopimuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa sekä tarkastelemaan säännöllisesti sopimuksen toimivuutta suhteessa sen tavoitteisiin.

(3) Sekakomitean on määrä vahvistaa työjärjestyksensä.

(4) Kuten sopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään, sopimusta sovelletaan 31 päivään maaliskuuta 2023. Sekakomitea kutsutaan kuitenkin koolle viimeistään kolme kuukautta ennen sopimuksen voimassaolon päättymistä, jotta voidaan arvioida sopimuksen voimassaolon jatkamisen tarvetta ja tehdä asiasta päätös.

(5) Jotta sekä Euroopan unioni että Moldovan tasavalta voisivat edelleen hyötyä sopimuksesta, sopimus olisi uusittava 31 päivään joulukuuta 2025 asti.

(6) Sopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi sekakomitean työjärjestys olisi vahvistettava.

(7) Sekakomitean on siksi määrä 15 päivänä joulukuuta 2022 pidettävässä kokouksessaan hyväksyä päätös työjärjestyksensä vahvistamisesta ja tarpeesta jatkaa sopimuksen voimassaoloa, sen kesto mukaan luettuna.

(8) Sen vuoksi on aiheellista vahvistaa unionin puolesta sekakomiteassa otettava kanta, joka koskee sekakomitean työjärjestyksen vahvistamista, sillä tästä työjärjestyksestä tulee unionia sitova,

[3] EUVL L 181, 7.7.2022, s. 4.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välisen maanteiden tavaraliikennettä koskevan sopimuksen, jäljempänä ’sopimus’, 6 artiklalla perustetussa sekakomiteassa unionin puolesta otettava kanta sekakomitean työjärjestyksen vahvistamiseen ja sopimuksen voimassaolon jatkamiseen, sen kesto mukaan luettuna, perustuu tämän päätöksen liitteenä olevaan sekakomitean päätösluonnokseen.

Unionin edustajat sekakomiteassa voivat sopia sekakomitean päätösluonnokseen tehtävistä vähäisistä muutoksista ilman uutta neuvoston päätöstä.

2 artikla

Sekakomitean päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu komissiolle.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja